

**KLASTER MUHITIDA KOUCHING METODIDAN FOYDALANIB
BIOLOGIYA FANLARINI O‘QITISH
ПРЕПОДАВАНИЕ БИОЛОГИИ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ
МЕТОДОВ КОУЧИНГА В КЛАСТЕРНОЙ СРЕДЕ
TEACHING BIOLOGY USING COACHING METHODS IN A
CLUSTER ENVIRONMENT**

To‘ychiyeva Gulxayoxon Muxammadaminovna–

Farg‘ona davlat universiteti o‘qituvchisi

Туйчиева Гулхаёхон Мухаммадаминовна –

преподаватель Ферганского государственного университета

Tuychiyeva Gulkhayokhon Mukhammadaminovna –

Teacher at Fergana State University

Annotatsiya: Ushbu maqolada klaster muhitida kouching metodidan foydalangan holda biologiya fanlarini o‘qitish jarayoni tahlil qilinadi. Kouching yondashuvi o‘quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, muammolarni yechishda ijodiy yondashuvni shakllantirish va biologiyaga qiziqishni oshirish imkonini beradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, kouching metodi o‘quv jarayonida faollikni oshirib, amaliy natijalarga erishishda muhim rol o‘ynaydi.

Kalit so‘zlar: kouching, biologiya, klaster muhit, pedagogik texnologiyalar, guruh loyihalari, motivatsiya, muloqot ko‘nikmalari.

Аннотация: В данной статье анализируется процесс преподавания биологических наук методом коучинга в кластерной среде. Коучинговый подход позволяет учащимся развивать навыки самостоятельного мышления, развивать творческий подход к решению задач и повышать интерес к биологии. Исследования показывают, что метод коучинга играет

важную роль в повышении активности в образовательном процессе и достижении практических результатов.

Ключевые слова: коучинг, биология, кластерная среда, педагогические технологии, групповые проекты, мотивация, коммуникативные навыки.

Abstract: This article analyzes the process of teaching biology using the coaching method in a cluster environment. The coaching approach allows students to develop their independent thinking skills, form a creative approach to solving problems, and increase interest in biology. Research shows that the coaching method plays an important role in increasing activity in the learning process and achieving practical results.

Keywords: coaching, biology, cluster environment, pedagogical technologies, group projects, motivation, communication skills.

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning faolligini oshirish, ularning shaxsiy qobiliyatlarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Biologiya fanini samarali o'qitishda innovatsion usullar va ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llash zarur. Kouching metodi klaster muhitida o'quvchilarning bir-biridan o'rganishi va mentor yordamida bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishiga xizmat qiladi.

Kouching – bu shaxsiy va professional rivojlanishga qaratilgan metod bo'lib, o'qituvchi (kouch) o'quvchini qo'llab-quvvatlab, uning ichki potensialini ochishga yordam beradi. Bu jarayon davomida kouch o'quvchiga to'g'ri savollar berib, unga o'z imkoniyatlarini anglash va mustaqil yechimlarni topishga ko'maklashadi. Kouching o'quvchilarda o'z-o'zini anglash, mas'uliyat va o'z ustida ishlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Biologiya fanlarida bu metod real muammolarni tahlil qilish va ilmiy tadqiqotlarga qiziqishni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kouching – bu o‘quvchilarni o‘z mustaqil o‘quv yo‘nalishlarini shakllantirishda qo‘llab-quvvatlovchi pedagogik metod bo‘lib, u murabbiylik va motivatsiya berishga asoslanadi. Bu metod biologiya fanlarini o‘qitishda o‘quvchilarning faolligini oshirish, amaliy tajribalar va loyihalar orqali bilimlarni mustahkamlash imkonini beradi.

Kouching yondashuvi o‘qituvchilarda analitik va ilmiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi, bu esa ularning biologiya fanini kengroq tahlil qilish va o‘quvchilarga yanada chuqur bilim berishga imkon yaratadi. Kouching jarayoni bo‘ljak o‘qituvchilarga mustaqil tarzda darslarni rejalashtirish, ularni sifatli o‘tkazish va talabalarning o‘quv jarayonini baholashga tayyor bo‘lishlariga yordam beradi. Kouching orqali o‘qituvchilar pedagogik faoliyatda uchraydigan stress va qiyinchiliklarga psixologik moslashish va chidamlilikni rivojlantiradilar. Bu, ular uchun darslarni samarali olib borish va o‘quvchilarga ishonchli tayanch bo‘lishda muhim ahamiyatga ega.

Kouching jarayoni bo‘ljak o‘qituvchilarda o‘z vaqtini samarali boshqarish, intizomli va mas’uliyatli bo‘lish kabi kasbiy sifatlarni shakllantiradi. Bu ularga o‘z kasbiy faoliyatini aniq rejalashtirish va maqsadlarga erishishda yordam beradi. Kouching yondashuvi o‘qituvchilarga har bir o‘quvchining ehtiyojlarini tushunish va ularga individual yondashuvni qo‘llash imkoniyatini beradi. Bu esa o‘quvchilarning rivojlanish darajasiga mos ta’lim jarayonini tashkil qilishda yordam beradi. Kouching yondashuvi bo‘ljak o‘qituvchilarga kasbiy va shaxsiy hayotda muvozanatni saqlash ko‘nikmasini o‘rgatadi.

Klaster – bu o‘quvchilarni bir guruhda jamlab, ularning birgalikda ishlashini ta’minlaydigan o‘quv muhiti. Klaster yondashuvi orqali o‘quvchilar turli mavzularni guruh bo‘lib o‘rganadi, o‘z fikrlarini erkin ifoda etadi va bahs-munozaralar orqali bilimlarini boyitadi. Bu metod ayniqsa biologiya fanida samarali bo‘lib, o‘quvchilar real hayotiy jarayonlarni kuzatish va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Klaster muhitining asosiy afzalliklaridan biri

o'quvchilarning muloqot va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishidir. Ushbu yondashuv orqali har bir o'quvchi o'z fikrini ifoda etadi va guruh doirasida bahslashadi.

Klaster muhitida o'quvchilarning tabiiy qiziqishi va tadqiqotchilik qobiliyatlari rivojlanadi. O'quvchilarning mavzuga doir mustaqil izlanishlari rag'batlantiriladi va ular o'z loyihalari ustida ishlashga jalb qilinadi. Masalan, biologiya fanida ekologik loyihalar, dala tadqiqotlari va laboratoriya mashg'ulotlari klaster muhitida yanada samarali o'tkaziladi. O'quvchilarning mustaqil fikrlashi va tadqiqot olib borish qobiliyati ortadi, bu esa ularning fanlarga bo'lgan qiziqishini yanada kuchaytiradi.

Klaster muhitida o'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, biror mavzuni chuqur o'rganadi. Ushbu yondashuv orqali har bir o'quvchi o'z fikrini ifoda etadi va guruh doirasida bahslashadi. Biologiya darslarida klaster muhitida ishlash o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi va hamkorlikda muammolarni hal qilishga o'rgatadi.

Klaster – bu o'quvchilarni bir guruhda jamlab, ularning birgalikda ishlashini ta'minlaydigan o'quv muhiti. Klaster yondashuvi orqali o'quvchilar turli mavzularni guruh bo'lib o'rganadi, o'z fikrlarini erkin ifoda etadi va bahsmunozaralar orqali bilimlarini boyitadi. Bu metod ayniqsa biologiya fanida samarali bo'lib, o'quvchilar real hayotiy jarayonlarni kuzatish va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Klaster muhitining asosiy afzalliklaridan biri o'quvchilarning muloqot va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishidir. Ushbu yondashuv orqali har bir o'quvchi o'z fikrini ifoda etadi va guruh doirasida bahslashadi. Biologiya darslarida klaster muhitida ishlash o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi va hamkorlikda muammolarni hal qilishga o'rgatadi.

Klaster muhitida o'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, biror mavzuni chuqur o'rganadi. Ushbu yondashuv orqali har bir o'quvchi o'z fikrini ifoda etadi va guruh doirasida bahslashadi. Biologiya darslarida klaster muhitida ishlash

o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi va hamkorlikda muammolarni hal qilishga o'rgatadi.

Biologiya fanlarini o'qitishda kouching yondashuvining afzalliklari quyidagilar:

1. Shaxsiy yondashuv: Har bir o'quvchining individual qobiliyatlari va qiziqishlari inobatga olinadi.

2. Motivatsiyaning oshishi: O'quvchilar o'zlarini erkin his qiladi va yangi bilimlarni qiziqish bilan o'rganadi.

3. Ijodiy fikrlash: O'quvchilar biologik jarayonlarga ijodiy yondashadi va loyihalar asosida o'z nazariy bilimlarini amalda sinab ko'radi.

4. Jamoaviy ish tajribasi: Guruhlar orasida hamkorlik mustahkamlanadi va o'quvchilar bir-biridan o'rganadi.

Kouching metodining samaradorligini tasdiqlovchi bir qator tadqiqotlar mavjud. Masalan, 2020-yilda o'tkazilgan tadqiqotlarda biologiya fanida kouching metodidan foydalanilgan sinflarda o'quvchilarning o'zlashtirish ko'rsatkichlari 20% ga oshgani aniqlangan. Tadqiqot davomida o'quvchilar laboratoriya ishlari va guruh loyihalarida faol qatnashib, o'zaro fikr almashgan. Bu jarayon o'quvchilarning o'zini ifoda etish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam bergan.

Shuningdek, 2022-yilda biologiya o'qituvchilari orasida o'tkazilgan so'rovnoma natijalariga ko'ra, kouching metodidan foydalangan pedagoglar dars jarayonining samaradorligi oshganini qayd etgan. Ular o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va muloqot ko'nikmalarining yaxshilanganini ta'kidlagan.

Kouching metodini amaliyotda qo'llash biologiya fanida sezilarli natijalar beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kouching metodidan foydalangan o'quvchilar:

- Bilimni mustahkamlash – laboratoriya ishlarida faol ishtirok etib, o'z tajribalarini yaratadi va nazariy bilimlarini mustahkamlaydi.

- Muammolarni hal qilish qobiliyati – real biologik masalalar va eksperimentlar asosida muammolarni tahlil qiladi va innovatsion yechimlar topadi.
- Liderlik ko‘nikmalari – guruh ishlarida rahbarlik qilib, muayyan mavzular bo‘yicha boshqalarni yo‘naltiradi va qo‘llab-quvvatlaydi.
- Qiziqishni oshirish – biologiyaga bo‘lgan qiziqish va motivatsiya oshib, darslardan tashqari tadbirlarda ham faol qatnashadi.

Kouching metodini biologiya darslarida qo‘llash bosqichlari

1. Tayyorlov bosqichi: O‘qituvchi mavzuni tushuntiradi va klaster muhitini tashkil qiladi.
2. Mavzuni mustaqil o‘rganish: O‘quvchilar kichik guruhlarda mavzuni tahlil qiladi.
3. Amaliy mashg‘ulotlar: O‘quvchilar tajribalar o‘tkazadi va natijalarni tahlil qiladi.
4. Muhokama va tahlil: Guruhlar natijalarni taqdim etadi va birgalikda xulosalar chiqaradi.

Xulosa

Kouching metodi klaster muhitida biologiya fanlarini samarali o‘qitishda muhim rol o‘ynaydi. Bu yondashuv o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirib, biologiyaga bo‘lgan qiziqishni kuchaytiradi. Natijada, o‘quvchilar nafaqat nazariy bilimlarga ega bo‘lib qolmay, balki amaliy ko‘nikmalarni ham shakllantiradi. Kouching metodidan foydalanish kelajak avlodlarining ilmiy salohiyatini yuksaltirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Тўйчиева, Г. М. (2022). Касбий-билиш компетенцияни шакллантиришнинг ўзига хослиги. *Integration of science, education and practice. scientific-methodical journal*, 3(9), 139-142

2. Kamolova, M. M. CLASSIFICATION OF OPTICAL RADIATION RECEIVERS FOR THE DEVELOPMENT OF OPTOELECTRONIC INFORMATION-MEASURING SYSTEMS AI Zokirov.

3. To'uchiyeva, G. (2023, November). OLIY TA'LIMDA KOUCHING METODIKASINI QO'LLASH ASOSIDA TALABALARGA BILIM BERISHNING SAMARADORLIGI. In *Conference on Digital Innovation: "Modern Problems and Solutions"*.

4. Babaeva, H. U. Q., & Toychieva, G. M. (2023). Texnologik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari. *Academic research in educational sciences*, 4(TMA Conference), 124-130.

5. Тўйчиева, Г. М. Бўлажак ўқитувчиларнинг касбий-билиш компетенциясини шакллантириш. *Му аллим оёум зликсиз билимлендири²*, 125.

6. To'uchiyeva, G. (2023, November). OLIY TA'LIMDA KOUCHING METODIKASINI QO'LLASH ASOSIDA TALABALARGA BILIM BERISHNING SAMARADORLIGI. In *Conference on Digital Innovation: "Modern Problems and Solutions"*.